

Barraca de la vinya del Garrigó

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Puig
Alçada: 231

Coordenades:

Latitud: 41.6347
Longitud: 1.86792
UTM Est (X): 405709
UTM Nord (Y): 4609838

Classificació

Número de fitxa 08053 - 225
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080000100000F
Fitxes associades:

Cisterna

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 07/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada en un antic oliverar situat en els camps del mas Puig, per sobre mateix d'una cisterna i una pica per a fer el caldo bordelès. Un cop passat el cementiri municipal, en el punt quilomètric 1 de la carretera BV.1273, a mà dreta, hi ha uns plataners arran de la carretera. El conjunt es troba a l'interior d'unes feixes força planeres.

Es tracta d'una construcció aïllada, construïda aprofitant el mateix marge (1'80 metres d'alçada). Ressegueix l'orografia del terreny de manera que queda completament integrada al mur i pot dificultar la seva localització en funció de la lluminositat del dia.

És de planta circular, i mesura 1'80 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos es troben situats a la part del darrera, parcialment a la base i als brancals per donar més consistència i solidesa a l'edificació; la resta són més petits però alhora força irregulars, falcats per pedruscall, introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud-est, amb una llinda plana. Els brancals són rectes. Mesura 1'05 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,45 metres. La coberta es de volta per superposició de filades concèntriques. L'exterior de la coberta conserva una bona part del voladís i el recobriment de terra amb gran part del pedruscall petit que la impermeabilitza i algunes plantes herbàcies i moltes que ajuden a mantenir la terra. Té una espitllera orientada al sud-oest.

Uns metres més endavant hi ha una escala volada aprofitant el sortint d'una roca que permet accedir a la feixa superior.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 9284. Dins aquesta fitxa l'autor inclou la barraca i la cisterna amb dipòsit que hi ha una feixa més avall.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els

"sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

